

רישוי עסקים

ביקורת מעקב – דוח מבקר העירייה מס' 26

להלן עיקרי ממצאי והמלצות ביקורת מבקר העירייה בנושא רישוי העסקים, כפי שפורסמו בדוח שנתי מס' 26 של מבקר העירייה לשנת 2002:

1. מתוך הביקורת עלה כי מספר עסקים פועלים בשטחים ציבוריים, (שטחים שבבעלות העירייה) ללא ידיעת מחלקת הנכסים וללא קבלת רישיון עסק כמתחייב. הביקורת ממליצה כי מחלקת הנכסים בעירייה תערוך בדיקה מקיפה על הימצאותם של עסקים במקומות ציבוריים כגון: משחקיות לילדים, מכונות אוטומטיות למכירת מזון ומשקאות וכו'. בדיקה כזאת תחזק את הפיקוח של מחלקת הנכסים על נכסי העירייה וגם תאפשר למחלקת רישוי עסקים לגבות את האגרות כמתחייב בחוק ולאכוף את כללי רישוי עסק. (סעיף 2.4. בדוח).
2. על פי החוק לעירייה סמכויות פיקוח ואכיפה בנושא רישוי עסקים. הביקורת העלתה כי במחלקת רישוי עסקים ניתנות פרשנויות שונות לגבי הצעדים שיש לנקוט נגד אלה הלא מכבדים את הוראות החוק. מומלץ כי מחלקת רישוי עסקים תקפיד הקפדה יתרה על מילוי הוראות החוק כלשונון ללא כל פרשנות נוספת ובמקרה של ספקות תסתייע בחוות דעת משפטיות של היועץ המשפטי לעירייה. (סעיף 2.5. בדוח).

3. מבחינת חובת שמירת המסמכים ושלמות התיקים במחלקת רישוי עסקים מומלץ כי באחריות מנהלת המחלקה יוקפד על שמירת מסמכים קריאים בתיקי רישוי העסקים, וכל תיק יכלול דף תוכן בו יפורטו המסמכים שבתיק וכן דף מעקב אחר הביקורות השוטפות המתבצעות בעסק. הביקורת חוזרת וממליצה כפי שאף המליצה בדוח מספר 19 של מבקר העירייה לשנת 6-1995, על מחשוב תהליך התיק והכנסת תוכנה אשר תאפשר מעקב שוטף אחרי הביקורות שנעשות בעסקים. (סעיף 4.3 בדוח).

4. הביקורת העלתה כי תהליך רישוי העסקים נמשך לעיתים זמן ממושך. כמו כן, העלתה הביקורת שעסקים רבים ממשיכים לפעול במשך זמן רב ללא רישוי כמתחייב בחוק. הביקורת קובעת כי פעילות העסקים ללא רישיון אינה תקינה ועל העירייה מוטלת האחריות לפעול בכל דרך שהחוק מאפשר לה על מנת למנוע תופעה זאת. הנוהג הקיים במחלקה לרישוי עסקים למתן אפשרות לעסק חדש לפעול במשך שלושה חודשים ללא רישיון עד להסדרת ענייניו הרישומיים אינה עולה בקנה אחד עם החוק. לדעת הביקורת היות ונוהג זה מאפשר הפעלת עסק ללא רישיון לתקופה ממושכת ולעיתים גוררת את העירייה להתדיינויות משפטיות ארוכות טווח לגבי אותם עסקים שבסופו של דבר לא מצליחים להשלים את תהליך הרישוי, מומלץ לפעול אך ורק במסגרת החוק והמנהל התקין. (סעיף 4.4 בדוח).

5. על פי חוק התכנון והבנייה, בדירות ובבתי מגורים פרטיים חל איסור על הפעלת עסק מסחרי בהם. על מנת להפעיל עסק כלשהו יש לבקש היתר לשימוש חורג מועדת התכנון והבנייה המקומית. באם ניתן למבקש היתר לשימוש חורג, על בעל הנכס לשלם לרשות המקומית היטל השבחה.

הביקורת ממליצה על הגברת הפיקוח תוך הגדלת אמצעי החשיפה/גילוי לגבי עסקים הפועלים בבנייני מגורים בניגוד לחוק התכנון והבנייה, ללא היתר לשימוש חורג (סעיף 4.7 בדוח).

6. הביקורת לא רואה פסול בקידום התעשייה בעיר ואף בטוחה כי הנושא חשוב וחייב להיעשות רק על פי חוק וללא קיצורי דרך. הביקורת ממליצה על אכיפה מלאה של חוקי רישוי עסקים לגבי תעשיות חדשות המתיישבות באזורי התעשייה של כפר סבא. ניתן לדעת הביקורת לשכלל ולייעל, ולקצר את תהליך רישוי העסקים לגבי תעשיות כאלה על מנת לעודד בואן לעיר, תוך שמירת הנחיות החוק. (סעיף 4.8 בדוח).

7. נמצאו מזנונים במספר בתי ספר בעיר הפועלים ללא רישיון עסק על אף שהם חייבים בכך. הביקורת ממליצה כי היות והפעלת המזנונים בבתי הספר מתאפשרת מכוח זכייה במכרז פומבי, על העירייה לכלול כתנאי להתחלת הפעלת המזנון, על ידי הזוכה במכרז, הוצאת רישוי העסק על ידי הזכייין. (סעיף 4.9 בדוח).

הביקורת רשמה לפנייה את הודעת האחראים לנושא כי "כיום לכל מזנוני בתי הספר יש רישיון עסק" אך חוזרת וממליצה כי תנאי רישוי עסקים, מייד עם פתיחת המזנון, ייכלל במסמכי המכרז.

8. על מנת לייעל את עבודת מחלקת רישוי עסקים הביקורת ממליצה הביקורת לבדוק אפשרות של הכנסת ממשקים מתאימים בין תוכנת רישוי העסקים לבין תוכנות אחרות הפועלות במסגרת העירייה ומהן ניתן לשאוב מידע לגבי העסקים כגון: תוכנת הגבייה, תוכנת ניהול נכסים, תוכנת רישוי הבנייה וכו'. (סעיף 4.10 בדוח).

9. הביקורת מצאה כי הביקורת מצאה כי היכל התרבות העירוני - נכס ציבורי בבעלות העירייה, פועל ללא רישוי עסק. הביקורת מצאה כי היכל התרבות הוקם בתחילת שנות ה - 70. היכל התרבות קיבל רישוי עסק בשנת 1975.

בביקורת משטרה שנערכה בחודש דצמבר 1980, נקבע כי המקום לא עומד בתנאים ועליו לסדרם תוך חודש אחרת הרשיון יפסל.

מעיון בתיק העסק שערכה הביקורת נמצאה תכתובת מועטה. כן נמצא מכתב ממשטרת כפר סבא מחודש אוקטובר 2002 למנהל אגף איכות הסביבה המפרט את פרטי המקרה, כך שמשנת 1989 עד מועד כתיבת המכתב ועד היום היכל התרבות פועל ללא רישוי עסק וללא פעילות מצד עיריית כפר-סבא, פרט לתחלופת מכתבים בין מנהלת מחלקת רישוי עסקים - למנהל האדמיניסטרטיבי של היכל התרבות מכתבים להם כותבו מהנדס העיר, אדריכל העיר, מנכ"ל העירייה וסגנית ומ"מ ראש העיר.

עד לסיום עבודת הביקורת טרם הוכנה תכנית נדרשת על פי הליך רישוי עסקים, כך שבפועל המקום פועל שנים רבות ללא רישוי עסק כמתחייב בחוק. נכון לרבעון הראשון של 2003, מועד סיום הביקורת, רוב הליקויים המונועים את הוצאת רישיון העסק לא תוקנו והיכל התרבות ממשיך לפעול ללא רישוי עסק.

תגובת מנהלת מחלקת רישוי עסקים באמצעות סגנית ומ"מ ראש העיר :

"התקיימו מספר ישיבות במשרדה של סגנית ומ"מ ראש העיר בהשתתפות מהנדס העיר, המנהל האדמיניסטרטיבי של היכל התרבות, מנכ"ל העירייה, נציגי משטרה ומכבי האש. הוחלט לבצע מספר פעולות לצורך קידום רישיון העסק..."

הביקורת ממליצה על הסדרת כל נושא רישוי העסקים לגבי היכל התרבות העירוני החייב על פי חוק ברישיון עסק. (סעיף 4.11 בדוח).

10. הביקורת קבעה כי הנוהג הקיים במחלקת רישוי עסקים להמליץ בפני מבקשי רישיון עסק על מתכננים לעריכת תוכניות הגשה פסול ורושמת לפנייה את תגובת המבוקרים כי המלצת הביקורת על הפסקת נוהג זה נתקבלה ושהמחלקה הפסיקה לספק למבקשי רישיונות העסק רשימת מתכננים. (סעיף 4.13 בדוח).

11. הביקורת מצאה כי המחלקה לא אוכפת חלק מחוקי עזר לכפר סבא. לשאלת הביקורת בעניין זה ענתה מנהלת המחלקה כי מצב זה "קיבלה בירושה"

מקודמתה בתפקיד ואכן לא אוכפים חוקים אלה. עוד הוסיפה מנהלת המחלקה, כי אף אחד לא פנה אליה בעניין זה בטענות. הביקורת חולקת על קביעה זו ולדעת הביקורת באם קיימים חוקים תקפים, חלה חובת אכיפתם על הרשות כל עוד הם לא שונו או בוטלו על ידי חברי מועצת העיר.

מנהלת מחלקת רישוי עסקים באמצעות סגנית ומ"מ ראש העיר, הגיבה בלהלן:

"כל רישיון עסק מונפק עם התנאים הנלווים, לרבות התנאי בדבר פתיחתן וסגירתן של החנויות. בהעדר פיקוח בשעות הלילה המאוחרות ובשבתות, אין באפשרותנו לאכוף את החוק הנ"ל. עם זאת כאשר מתקבל דוח חטאים מטעם משטרת ישראל שמתייחס לישעות פתיחה לא מקובלות מגישים תביעה משפטית נגד בעל העסק".

הביקורת חוזרת ומדגישה כי מעקב ואכיפה חייבים להיעשות כל הזמן על ידי המחלקה בכל האמצעים העומדים לרשותה ובמסגרת סמכויותיה. הביקורת בטוחה כי עם השלמת הליך מינוי יועץ משפטי - תובע עירוני וביוזמת מחלקת רישוי העסקים יתאפשר מעקב יעיל יותר על ההליכים המשפטיים המנוהלים על ידי המחלקה.

כמו כן, הביקורת ממליצה כי המחלקה תקפיד הקפדה מלאה על אכיפת כל חוקי העזר לכפר סבא המסדירים את נושאי רישוי עסקים על כל היבטיו. הביקורת רשמה לפנייה כי נושא התאמת חוקי העזר ועדכוןם נמצא בטיפול הייעוץ המשפטי לעירייה ויובא בקרוב לאישור מועצת העירייה. (סעיף 4.14 בדוח).

12. הביקורת המליצה על מחשוב תהליך חידוש רישוי העסק ועל תוכנת מעקב אחר סיום תקופת רישיונות העסק. (סעיף 4.15 בדוח).

הביקורת העירה כי על פי חוק רישוי עסקים, אם אין רישיון עסק, על העירייה החובה לאכוף את דרישות החוק, להגיש תביעות משפטיות ולהוציא צווי סגירה. מומלץ להקפיד ולפעול בהתאם לחוק רישוי עסקים נגד מפיריו. (סעיף 4.16 בדוח).

13. בנושא רישוי העסקים של קניון ערים, מערכת היחסים בין קניון ערים לבין עיריית כפר סבא, השימוש בנכסים הציבוריים שבקניון וכו' נמצאו

מספר ליקויים אשר לדעת הביקורת יש לתקנם.
היות והליקויים אשר הועלו על ידי הביקורת נובעים מסיכומים קיימים, מאי הקפדה על אכיפת חוק רישוי עסקים וכו', הביקורת ממליצה להסדיר ללא שהות את כל הסוגיות, כפי שתוארו בסעיף 5 לדוח זה.

ביקורת מעקב:

1. מחלקת רישוי עסקים ומחלקת נכסים מתואמות לגבי כל העסקים טעוני רישוי הפועלים בשטחים ציבוריים של העיר. בתגובתי מתאריך ה- 15.1.03 לדו"ח המבקר הובהר שמכונות אוטומטיות למכירת מזון לא צריכות לקבל רישיון עסק, הואיל ונמצאות בפיקוח של שירות המזון הנותן רישיון למפיץ ולא למכונה אוטומטית.
2. מייד לאחר הערות הביקורת משנת 2002 ניתנה הנחייה למפקחי המחלקה לדרוש ולאכוף את נושא הצגת הרישיון במקום בולט. כמו כן, בעת הנפקת הרישיון המחלקה מסיבה את תשומת לבו של בעל העסק לתנאי הצגת הרישיון. בנוסף הוחלט ע"י ראש הרשות ומנהל האגף להנחות את הפיקוח העירוני לבדוק מילוי תנאי זה. מצ"ב מכתב שהופנה לבעלי העסקים (נספח א').
3. המסמכים שמורים בתוך תיק העסק. בתוכנית העבודה של המחלקה, לבצע עדכון באמצעות תוכנת פיקוח שתאפשר ביצוע מעקב שוטף אחרי הביקורות שנעשות ע"י המפקחות. יש לציין שמזה כשנתיים המחלקה מבצעת מעקבי ביקורת באמצעות, תוכנת Outlook.
4. במידה ובעל העסק אינו פועל כנדרש בחוק, המחלקה פותחת בהליך אכיפה וחומר החקירה מועבר לתביעה העירונית להגשת כתב אישום בגין ניהול עסק ללא רישיון.

5. צוות מחלקת רישוי עסקים עושה כמיטב יכולתו, כולל עיון במקומונים, דפי זהב, אינטרנט וכו' כדי לאתר עסקים חדשים. במידה ומאתרים את העסקים הפועלים בשימושים חורגים, מייד מפנים אותם לוועדה מקומית לתכנון ובנייה להמשך טיפול. רוב הבקשות של בעלי העסקים לשינוי ייעוד ולקבלת היתר לשימוש חורג מגיעות לוועדה בעקבות האכיפה של המחלקה.
6. כל המפעלים כולל מפעלי "הייטק" הנמצאים באזור תעשייה פועלים עם רישיון עסק או נמצאים בהליך משפטי. התייחסות לנושא ניתנה בעבר בהערות המחלקה מתאריך 15.1.2003. לא נעשים הנחות לאף עסק, ויש הקפדה על החוק תוך קיצור זמני טיפול וקידום נושא הרישוי.
7. כל המזוננים הנמצאים בבתי הספר פועלים עם רישיון עסק כדין, ותנאי זה מופיע במסמכי המכרז של מחלקת נכסים, כתנאי הכרחי.
8. בנוסף לתוכנת רישוי, בתוכנית העבודה של המחלקה להפעיל תוכנת פיקוח ותוכנת סריקת מסמכים. במחלקה קיים ממשק למרשם אוכלוסין, אך עדיין אין ממשקים לתוכנות ניהול נכסים ורישוי בנייה.
9. לאחר מאמצים רבין ניתן היתר זמני להיכל התרבות והוא עומד בקיום בכל דרישות החוק.
10. במהלך הביקורת שנערכה בשנת 2002 ובעקבות הערותיה, המחלקה הפסיקה לספק ללקוחות את רשימת המתכננים.

11. רישיון עסק מונפק עם התנאים הנלווים ובהתאם לחוקי העזר העירוניים עליהם מופקד פיקוח עירוני של האגף, לאיכות הסביבה, אשר עושה את המיטב על מנת למנוע מטרדים ומפגעים סביבתיים.

12. במחלקה קיימת תוכנת רישוי המאפשרת לבצע מעקב אחרי חידושי הרישיונות העסק.

13. לגבי קניון ערים, נושא יריד אומנים ומזון הוסדר ומאושר ע"י משטרה, משרד הבריאות ומכבי אש. גם טיפול ברישיון עסק של הקניון, יקבל תוקף לאחר התקנת הגדרות מסביב לקניון וכיכר העיר כתנאי המשטרה.

נספח א':

MUNICIPALITY OF KFAR SABA
מח' רישוי עסקים ותברואה מונעת

עיריית כפר - סבא
אגף איכות הסביבה

15 פברואר 2005
אסמכתא: 2005-0054-233

לכבוד

שלום רב,

הנדון: הצגת רישיונות במקום בולט

1. בהתאם לחוק רישוי עסקים הינך חייב להציג רישיון עסק במקום הנראה לעין.
2. הנני להביא לידיעתך שבימים אלו מפקחי האגף ייערכו בדיקת הצגת רישיון עסק.
3. במידה ולא תענה לדרישתנו זו, נאלץ לנקוט נגדך באמצעים חוקיים העומדים לרשותנו, דבר שיגרום לך להוצאות מיותרות ולעוגמת נפש.

בברכה,

רעיה סבירסקי
מנהלת מחלקת תברואה מונעת
ורישוי עסקים

העתקים:

מר בנימין כברה סגן ראש העיר וממונה על תיק איכות הסביבה
מר מאיר אלקיים מנהל אגף איכות הסביבה

תיוק; רישוי עסקים

135 Weizman St., KFAR SABA 44100, P.O.B 25
ISRAEL Tel. 09-7649111, 09-7675479

ויצמן 135, כפר סבא 44100 ת.ד. 25
טלפון. 09-7649111 - 09, פקס. 09-7675479

היאטלוןה זכרון

אינטרנט: www.kfar-saba.muni.il